

СТРИГУЛЬ Л.С., к.е.н., доцент НТУ «ХП», м. Харків,

РАГУЛІН Р.В., магістр НТУ «ХП», м. Харків,

МАРТИНОВА В.В., інженер НТУ «ХП», м. Харків

ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ ПРОБЛЕМ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОЦІНКИ РІВНЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних економічних умовах діяльність вітчизняних суб'єктів господарювання значною мірою ускладнюються тривалою кризою неплатежів, зростанням дебіторської та кредиторської заборгованості та гострим дефіцитом фінансових ресурсів. За таких умов, виникає нагальна потреба отримання достовірної оцінки фактичного рівня платоспроможності для прогнозування розвитку фінансово-господарської діяльності та попередження і запобігання стану банкрутства і фінансової кризи підприємства.

Дослідження та визначення категорії «платоспроможності» підприємства завжди були в центрі уваги провідних науковців та спеціалістів-практиків. Так професором Ю.С. Цал-Цалко запропоновано достатньо узагальнене визначення: «платоспроможність підприємства передбачає здатність господарюючої системи вчасно і повністю виконувати свої зобов'язання» [1]. Терещенко О.О. вважає, що «платоспроможність є кількісним критерієм оцінки кредитоспроможності підприємства, який означає здатність підприємства в повному обсязі й у визначений термін розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями» [2]. Науковцями Л.П. Кулаковською та Ю.В. Піча запропоновано достатньо розгорнуте визначення: «підприємство вважається платоспроможним, якщо грошові кошти, які в нього є, короткострокові фінансові вкладення (цінні папери, тимчасова фінансова допомога іншим підприємствам) й активні розрахунки (розрахунки з дебіторами) покривають його короткострокові зобов'язання» [3].

У нормативному законодавстві України запропоновано наступне

значення: «Платоспроможність (ліквідність) – один з основних якісних показників діяльності підприємства, що визначає спроможність підприємства здійснювати платежі, розраховуватися з боргами в необхідному обсязі та в зазначений термін наявними у нього коштами або такими, які безперервно поповнюються за рахунок його діяльності» [4]. Слід зазначити, що це визначення є достатньо повним та розгорнутим, що дозволяє використовувати його як підґрунтя при здійсненні оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання та рівня його платоспроможності для потреб різних користувачів фінансової інформації.

Загальні рекомендації щодо підтримки нормального рівня платоспроможності зводяться до низки заходів, а саме в необхідності виконувати тактичні (підтримка та відновлення прибутковості основного виду діяльності і збалансування руху коштів) та стратегічні завдання (досягнення конкурентоспроможності і її підтримка, збільшення обсягів діяльності, ефективне вкладення власних і позикових коштів) [5].

Здебільшого оцінка рівня платоспроможності суб'єктів підприємницької діяльності проводиться для оцінювання ефективності роботи підприємства керівництвом або для залучення кредитів. У вітчизняній практиці оцінка платоспроможності проводиться за двома напрямками:

- ✓ оцінка ліквідності балансу підприємства та порівняння розрахованих показників ліквідності та платоспроможності з нормативними;

- ✓ порівняння розрахованих показників оцінки рівня платоспроможності або банкрутства з нормативними значеннями та в динаміці.

В науковій та методичній літературі існує ціла низка розрахункових коефіцієнтів, які визначають фінансову стійкість або платоспроможність на підставі даних форми «Баланс» та велика кількість методик розрахунків показника рівня платоспроможності, що базуються на застосуванні методів дискримінантного статистичного аналізу облікових даних підприємств.

Слід зазначити, що на сьогоднішній час серед вітчизняних та

зарубіжних науковців-економістів не сформовано єдиного підходу щодо організації і методики аналізу рівня платоспроможності, який би повністю відповідав об'єктивній економічній сутності даних явищ, забезпечував отримання об'єктивної, багатогранної, точної та достовірної інформації для забезпечення розробки і прийняття оптимальних управлінських рішень. Це зумовлено тим, що кожна модель розробляється на підставі даних підприємств однієї країни (або регіону), в різні часи або в різних економічних умовах (економічного росту або кризи) тобто враховує вплив різного рівня факторів зовнішнього та внутрішнього середовищ.

Тому нагальною задачею економічної науки є розробка цілісної теоретико-практичної концепції аналізу і оцінки рівня платоспроможності, яка б відповідала об'єктивній сутності існуючих економічних явищ та процесів, забезпечувала отримання точної та достовірної інформації для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Література: 1. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз : підручник / Ю. С. Цал-Цалко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 566 с. 2. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навчальний посібник. / О. О. Терещенко – К. : Видавництво КНЕУ. – 2003. 3. Кулаковська Л. П., Піча Ю. В. Організація і методика аудиту : навч. посіб. / Л. П. Кулаковська, Ю. В. Піча – 3-є вид. – К. : Каравела, 2006. – 560 с. 4. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, які затверджено наказом Міністерства економіки України від 19.01.2006 №14. Електронний доступ: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=111503bd-ca7f-4dee-b07c-c66c2aa28e03&title=MetodichniRekomendatsiiSchodoViiavlenniaOznakNeplatospromozhnostiPidpriemstvaTaOznakDiiZPrikhovuvanniaBankrutstvaFiktivnogoBankrutstvaChiDovedenniaDoBankrutstva-1> 5. Стригуль Л. С., Ємельяненко В. Проблеми оцінки платоспроможності підприємств в умовах фінансово-економічної кризи / Л. С. Стригуль, В. Ємельяненко // Вісник НТУ «ХП». Серія: Системний аналіз, управління та інформаційні технології. – Х. : НТУ «ХП», 2014. – № 42 (948). – С. 17–22.